

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/245/2021
Identifikačné číslo spisu: 8719203532
Dátum vydania rozhodnutia: 25.05.2022
Meno a priezvisko: Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:8719203532.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne v spore žalobkyne V. Z. O., rod. H. bývajúcej v C. XX, M. XXXX/XX, Č. M., právne zastúpenej Hudzík & Partners s.r.o., so sídlom v Poprade, Mnoheľova 830/15, proti žalovaným 1/ I. H. H., rod. I., bývajúcej v W. U., O. XXX/XX, právne zastúpenej JUDr. Martinom Tomasom, advokátom, so sídlom v Poprade, Francisciho 3288, 2/ S. I.B., rod. H., bývajúcej Z. XX, G., G. M. T., právne JUDr. Martinom Tomasom, advokátom, so sídlom v Poprade, Francisciho 3288, 3/ S. H., bývajúcemu XXXX XXrd Z. T., G. Z. D. XEX, H. X., Y., 4/ I. I.B., bývajúcemu v W.J. U. XXX, právne zastúpenému JUDr. Martinom Tomasom, advokátom, so sídlom v Poprade, Francisciho 3288, 5/ I. N. W., C., rod. I., bývajúcej S. X, XL XXX H. G., G. M. T., právne zastúpenej JUDr. Martinom Tomasom, advokátom, so sídlom v Poprade, Francisciho 3288, o neplatnosť listín o vydedení, vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn 12 C 31/2019, o dovolaní žalovaných 1/, 2/, 3/ a 5/ proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 11. marca 2021, sp. zn. 15 Co 2/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyňa má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Poprad (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom č. k. 12 C 31/2019-115 z 12. marca 2020 určil, že listiny o vydedení zo dňa 11. marca 2013 a zo dňa 21. marca 2013 spísané vlastnoručne poručiťom I. Q. H., zomrelom dňa 30. septembra 2018 sú neplatné (výrok I.), žalobu v prevyšujúcej časti zamietol (výrok II.) a žalobkyni priznal voči žalovaným nárok na náhradu trov konania v rozsahu 33 % (výrok III.). Súd prvej inštancie vychádzal zo skutkového zistenia, že dňa 02. júla 1966 bolo uzavreté manželstvo medzi Q. H. a I. W., ktorým sa XX. B. XXXX narodila dcéra Z. H. Dňa 11. marca 2013 vyhotovil I. Q. H. vlastnoručne listinu o vydedení, ktorou po zrelom a dôkladnom zvážení vydedil dcéru Z., rodenú H.B. z dôvodu, že o neho ako o otca a poručiťľa nikdy neprejavovala a neprejavuje opravdivý záujem, ktorý by ako potomok prejavovať mala. S odkazom na príslušné ustanovenia zákona vydedil aj deti dcéry Z.E. a ich ďalších potomkov z rovnakého dôvodu. Dňa 21. marca 2013 Q. H. vyhotovil vlastnoručne ďalšiu listinu o vydedení, podľa obsahu ktorej v

zmysle príslušných právnych predpisov (§ 469a, § 473 ods. 2 zákona č. 40/14964 Zb. Občiansky zákonník) úplne zo všetkého vydedil dcéru Z. z dôvodu, že o neho ako o poručiteľa nikdy neprejavovala, ani neprejavuje opravdivý záujem, ktorý by ako potomok mal prejavovať, rovnako aj jej deti a ich ďalších potomkov. Predmet sporu súd prvej inštancie právne posúdil podľa ustanovení § 469a, § 476, § 476a, § 476b, § 477, § 479, § 3 a § 38 Občianskeho zákonníka. Na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru o čiastočnej dôvodnosti žaloby, a to vo vzťahu k listinám o vydedení. Poukázal na to, že materiálnou náležitou dôvodnosti žaloby je, okrem všeobecných požiadaviek pre platnosť právnych úkonov, existencia konkrétneho dôvodu vydedenia uvedeného v zákone. Dôvody vydedenia musia byť uvedené v listine o vydedení s konkrétnym skutkovým opisom. Okresný súd považoval za nesporné, že z hľadiska etického a morálneho hodnotenia správania sa poručiteľa ku žalobkyni ako svojej vlastnej dcére, toto nezodpovedalo všeobecne uznávaným pravidlám pre štandardný rodinnoprávny vzťah otca a dcéry, hlavne v období jej maloletosti. Zo samotnej listiny o vydedení je zrejmé, že najmä v dôsledku konania matky žalobkyne a jej rodiny poručiteľ rezignoval minimálne od času rozvodu manželstva, podieľať sa na jej výchove, všestrannom vývine, budovaní vzťahových väzieb. Uplatňovanie svojich rodičovských práv obmedzil iba na zabezpečenie jej výživy platením výživného a udeľovania súhlasu s vycestovaním do zahraničia. Mal za preukázané, že žalobkyňa o poručiteľa v dospelosti trvale neprejavovala opravdivý záujem, resp. tento záujem bol iba sporadický (písomné oznámenie maturity, uzavretia manželstva, ukončenia štúdia na vysokej škole, snaha dvakrát za dlhú dobu o stretnutie s ním v roku 1992, 2007 resp. 2008). Jej aktivity nezodpovedali záujmu, ktorý by ako potomok prejavovať mala. Podľa názoru súdu prvej inštancie jej pasivita však bola vyvolaná samotným poručiteľom, ktorý sa o ňu nezaujímal od jej narodenia, nebudoval si k nej vzťah. Záujem o ňu prejavoval iba sporadicky (zaslanie svadobného daru, návrh na stretnutie v roku 2007) sám tak vyvolal stav, ktorý potomkovi bránil o poručiteľa prejavovať záujem. Keďže nedošlo k naplneniu zákonného dôvodu na vydedenie žalobkyne, súd určil listiny o vydedení za neplatné. Zároveň zamietol návrh na vyslovenie neplatnosti závetu z dôvodu, že jediným skutkovým tvrdením poukazujúcim na neplatnosť tohto právneho úkonu mala byť skutočnosť, že do závetu boli pojaté osoby, ktoré nie sú dedičmi zo zákona. K tomuto zdôraznil, že závetom môže poručiteľ odlišne od zákonnej dedičskej postupnosti určiť osoby, ktoré sa majú stať jeho dedičmi. O trovách konania strán sporu súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 11. marca 2021, sp. zn. 15 Co 2/2021 podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie okrem výroku, ktorým bola žaloba v prevyšujúcej časti zamietnutá, ako vecne správne. Žalobkyni priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti žalovaným v rozsahu 100 %. Konštatoval, že súd prvej inštancie v predmetnom spore vykonal potrebné dokazovanie, na základe ktorého dospel k správnym skutkovým zisteniam a z týchto vyvodil aj správny právny záver. Odvolací súd poukázal na výstižné a vyčerpávajúce odôvodnenie rozhodnutia, s ktorým sa stotožnil v celom rozsahu (§ 387 ods. 2 CSP). Podľa názoru odvolacieho súdu skutkové zistenia týkajúce sa vonkajších prejavov konkrétneho správania poručiteľa a tomu zodpovedajúceho správania sa žalobkyne z hľadiska vyriešenia právnych otázok týkajúcich sa platnosti právneho úkonu, ktorými bola prejavovaná vôľa poručiteľa vydediť žalobkyňu, boli správne. Odvolací súd uviedol, že nezáujem žalobkyne o poručiteľa po roku 2007 je potrebné posúdiť ako nezavinené neprejavovanie kvalifikovaného záujmu o poručiteľa z dôvodov spočívajúcich v predchádzajúcom jeho správaní. Nie je namieste vyžadovať od žalobkyne opakované pokusy o kontakt za situácie, ak zo strany poručiteľa bola počas jej detstva, kedy dôsledky svojho správania nemohla žalobkyňa objektívne vyhodnotiť, minimálna snaha vytvoriť vzťah zodpovedajúci tejto rodinnej väzbe. V konaní pred súdom prvej inštancie bolo preukázané, že v nasledujúcom živote žalobkyne poručiteľ iba reagoval na jej rôzne životné udalosti, o ktorých bol informovaný prostredníctvom tretích osôb. O svojich životných udalostiach však žalobkyňu po dosiahnutí jej dospelosti aktuálne poručiteľ neinformoval (bez ohľadu na jej bydlisko), hoci tak mohol urobiť taktiež prostredníctvom tretích osôb. Z obsahu listu poručiteľa zo dňa 12. augusta 2007 podľa názoru odvolacieho súdu jednoznačne vyplýva, že pred týmto listom bol zo strany žalobkyne vykonaný pokus o stretnutie s poručiteľom opakovane, aj keď s odstupom viacerých rokov, čo korešponduje s jej tvrdením uvedeným v žalobe, že po telefonickom kontakte s poručiteľom malo dôjsť k ich stretnutiu počas jarných prázdnin v roku 2007. Odvolací súd, vychádzajúc z celého priebehu života žalobkyne,

konštatoval, že pokiaľ nedošlo k vytvoreniu citových väzieb medzi poručiteľom ako otcom a žalobkyňou ako dieťaťom počas jej detstva, je len ilúziou očakávať od žalobkyne domáhania sa vytvorenia takéhoto vzťahu v dospelosti. Tento stav ju však nediskvalifikuje v jej dedičských právach. Odvolací súd nemal preto žiadnu pochybnosť, že vydedenie žalobkyne nespĺňa zákonné predpoklady tohto inštitútu uvedené v ustanovení § 469a ods. 1 Občianskeho zákonníka. O trovách odvolacieho konania rozhodol v zmysle § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP tak, že úspešnej žalobkyni priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalovaní 1/, 2/, 3/ a 5/ (ďalej aj „dovolatelia“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovali z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, nakoľko rozhodnutie krajského súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Dovolatelia namietali, že odvolací súd sa žiadnym spôsobom nevysporiadal s tvrdením uvedeným v listinách o vydedení „že to bola práve jeho prvá manželka s jej rodinou, ktorí mu spravili zo života peklo. Adresovali mu vyhrážky, na verejnosti ho osočovali, spôsobovali mu problémy u zamestnávateľa. Dcéra bola od malička vychovávaná k neúcte a nenávisti voči jeho osobe“. Z pohľadu dovolateľov ide o nesprávne právne posúdenie veci v tom, že príčinou dcérinho nezájumu o otca bol otec sám. Tak isto aj dôkaz, list zo dňa 12. augusta 2007, ktorý poručiteľ zaslal svojej dcére odvolací súd vyhodnotil jednostranne a to proti poručiteľovi, pričom však z uvedeného dôkazu vyplýva skutočnosť, že to bol práve poručiteľ, ktorý aj keď možno z odstupom času mal záujem, chcel a dokonca prosil svoju dcéru o stretnutie a nadviazanie nových kontaktov, táto na túto žiadosť žiadnym spôsobom nereflektovala a až do smrti (od roku 2007 to bolo 11 rokov) svojho otca žiadnym spôsobom nekontaktovala. Vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dovolatelia vymedzili právnu otázku: „ak sa poručiteľ za svojho života pokúsil kontaktovať svojho potomka, aby sa ich zanedbané vzťahy napravili a potomok na túto snahu nereflektoval, je to dôvod vydedenia uvedený v zákone, a to v § 469a ods. 1. písm. b/ Občianskeho zákonníka“. Dovolatelia mali za to, že v danom prípade je nepochybné, že žalobkyňa od roku 2007 t.j. 11 rokov (po tom, čo ju otec kontaktoval za účelom upravenia ich spoločných vzťahov) svojho otca žiadnym spôsobom nekontaktovala, z rozhodnutí súdov nižších inštancií však v rozpore s vykonaným dokazovaním vyplýva záver, že poručiteľ ak zlyhal v období maloletosti svojho potomka (aj keď z dôvodov, ktoré nemožno pričítať výlučne jemu), avšak neskôr sa pokúsil o znovu obnovenie vzťahov so svojim potomkom, ale tento už nemal záujem (neprejavil žiaden, nielen opravdivý záujem), tak to nie je dôvod na vydedenie podľa § 469a ods. 1 písm. b/ Občianskeho zákonníka.

4. Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že považuje vykonané zistenia súdom prvej inštancie za dostatočné a následné potvrdzujúce rozhodnutie odvolacieho za správne. Poukázala na to, že oba súdy rozhodli v súlade so zásadou spravodlivosti, s ustáleným právnym názorom vyšších súdnych autorít a podobných rozhodnutí súdov pre obdobné veci a to, že vzťah dieťaťa k otcovi sa formuje predovšetkým z aktívneho citového vzťahu rodiča k dieťaťu a to najmä od útleho detstva a nie naopak. Žalobkyňa navrhla dovolanie žalovaných 1/, 2/, 3/ a 5/ zamietnuť a priznať jej náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalovaných 1/, 2/, 3/ a 5/ treba odmietnuť, a to z nasledovných dôvodov.

6. V danom prípade bolo dovolanie podané za účinnosti CSP, kedy tiež treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom ako tretia inštancia, v rámci ktorého konania by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (porovnaj sp. zn. 1 Cdo 140/2018, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

7. Už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 najvyšší súd opakovane vyjadril záver aktuálny aj v súčasnosti, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1 Cdo 134/2018, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

8. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená meritórnym rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*, musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014).

9. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

10. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie úspešne napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je procesnou povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dôvodom prípustnosti dovolania.

12. V prejednávanej veci žalovaní 1/, 2/, 3/ a 5/ v podanom dovolaní uplatnili dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, nakoľko rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Dovolací súd dáva v tejto súvislosti do pozornosti žalovaných, že ak procesná strana vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP musí konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd; vysvetliť, v čom je riešenie právnej otázky odvolacím súdom nesprávne; uviesť ako by mala byť táto otázka správne riešená.

13. Dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP predpokladá, že právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej dovolací súd doposiaľ neriešil a je daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil. Právna úprava účinná od 1. júla 2016 dáva dovolaciemu súdu právomoc rozhodnúť o tom, či ide o otázku zásadného právneho významu, ktorá nebola doposiaľ riešená. Základným predpokladom prípustnosti dovolania je, že dovolací súd vo svojej rozhodovacej praxi doposiaľ neposudzoval právnu otázku vymedzenú dovolateľom (t. j. právne posúdenie veci odvolacím súdom, s ktorým dovolateľ nesúhlasí). Ak dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 CSP, má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia

dovolaťom vymedzenej právnej otázky a že sa jedná o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

14. Aby na základe dovolania podaného podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 216/2017, 4 Cdo 64/2018, 6 Cdo 113/2017, 7 Cdo 95/2017 a 8 Cdo 95/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolaťom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Aj právna úprava dovolacieho konania vyplývajúca z Civilného sporového poriadku účinného od 1. júla 2016, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

15. Otázkou relevantnou podľa ustanovenia § 421 ods.1 písm. b) CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnou (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnou (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Otázkou relevantnou podľa tohto ustanovenia môže byť len právna otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázky síce riešené súdmi v priebehu konania, avšak netvoriace základ ich rozhodnutí, nemajú relevanciu v zmysle tohto ustanovenia. Predmetná otázka musí byť zároveň procesnou stranou nastolená v dovolaní.

16. V danom prípade relevantnou právnou otázkou, od riešenia ktorej záviselo rozhodnutie vo veci samej bolo podľa žalovaných 1/, 2/, 3/ a 5/ posúdenie či „ak sa porúčiteľ za svojho života pokúsil kontaktovať svojho potomka, aby sa ich zanedbané vzťahy napravili a potomok na túto snahu nereflektoval, je to dôvod vydedenia uvedený v zákone, a to v § 469a ods. 1 písm. b/ Občianskeho zákonníka“?. Žalovaní vychádzajúc z výsledkov vykonaného dokazovania mali za to, že zistený skutkový stav súdmi nižších stupňov odôvodňuje záver o platnosti listín o vydedení zo dňa 11. marca 2013 a 21. marca 2013 spísaných vlastnoručne porúčiteľom I.. Q.Y. H., zomrelom dňa 30. septembra 2018, a to podľa § 469a ods. 1, písm. b/ Občianskeho zákonníka.

17. Pokiaľ žalovaní označili závery súdov nižších inštancií o neplatnosti listín o vydedení za nesprávne (lebo nebol naplnený dôvod na vydedenie), dovolací súd v tejto súvislosti uvádza, že v prípade posúdenia (ne)platnosti listín o vydedení ide o posudzovanie otázok skutkových, vyplývajúcich z vykonaného dokazovania. Pri úvahe, či ide o dôvod vydedenia uvedený v § 469a ods. 1, písm. b/ Občianskeho zákonníka., t.j. neprejavovanie opravdivého záujmu potomka o porúčiteľa, treba považovať za významný vzťah medzi porúčiteľom a potomkom najmä, či tento vzťah ma charakter skutočného vnútorného vzťahu, a nie len predstieraného, formálneho. Existenciu takéhoto kvalifikovaného vzťahu možno vyvodiť z rozličných vonkajších prejavov, napríklad z osobného, prípadne písomného styku, zo vzájomnej starostlivosti potomka a porúčiteľa a pod., pričom pri posudzovaní otázky, či existuje dôvod vydedenia v tomto ustanovení uvedený, nemožno opomenúť ani konkrétne možnosti dediča prejavovať takýto záujem, a tiež okolnosti, za ktorých k vydedeniu došlo. Ide najmä o okolnosti, či potomkovi v prejavovaní opravdivého záujmu o porúčiteľa nebránili objektívne okolnosti, prípade, či so strany potomka nejde o zavinené neprejavovanie takéhoto kvalifikovaného záujmu. Tento dôvod vydedenia totiž vyžaduje, aby neprejavovanie opravdivého záujmu bolo potokom zavinené, nestačí len samotná existencia takého stavu. Záujem, ktorý by potomok mal prejavovať o porúčiteľa treba posudzovať s prihliadnutím na okolnosti konkrétneho prípadu. Pokiaľ ide skutočnosť, že potomok trvale neprejavuje o porúčiteľa opravdivý záujem, dôsledkom toho, že porúčiteľ neprejavuje záujme o potomka, nemožno bez ďalšieho uzavrieť, že by neprejavovanie tohto záujmu potomkom mohlo byť dôvodom na jeho vydedenie. O neprejavovanie opravdivého záujmu o porúčiteľa v zmysle tohto ustanovenia sa nejedná v prípade, ak nezáujem potomka bolo v značnej miere vyvolané samotným porúčiteľom (viď rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 1 Cdo 173/96 resp. obdobne rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 5 Cdo 239/2000, zo dňa 24. februára 2010). Súd prvej inštancie sa v danej veci zaoberal otázkou, či

žalobkyňa navonok prejavovala, resp. neprejavovala o poručiťa opravdivý záujem, s prihliadnutím na konkrétne skutkové okolnosti, ktoré poručiť uviadol v listine o vydedení pričom dospel k záveru, že nebol naplnený dôvod na vydedenie.

17.1 S poukazom na uvedené najvyšší súd uzatvára, že záver odvolacieho súdu (a rovnako tak aj súdu prvej inštancie), že listiny o vydedení sú neplatné, vychádzal zo špecifických a konkrétnych skutkových okolností sporu, a síce, že pasivita v správaní žalobkyne voči poručiťovi bola vyvolaná ním samotným, lebo sa o ňu nezaujímal od jej narodenia, nebudoval si k nej vzťah. Záujem prejavoval iba sporadicky (zaslanie svadobného daru, návrh na stretnutie v roku 2007) sám tak vyvolal stav, ktorý potomkovi bránil o poručiťa prejavovať záujem. Nezáujem žalobkyne o poručiťa po roku 2007 tak bolo potrebné posúdiť ako „nezavinené neprejavovanie kvalifikovaného záujmu o poručiťa z dôvodov spočívajúcich v predchádzajúcom jeho správaní“. Dovolací súd preto považuje otázku vznesenú dovolateľmi (bližšie viď bod 3 a 16 tohto rozhodnutia) za otázku skutkovú a nie právnu, keďže sami v dovolaní uvádzajú, že skutkový stav a okolnosti zistene súdmi nižších stupňov odôvodňujú ich tvrdenia o platnosti listín o vydedení zo dňa 11. marca 2013 a 21. marca 2013 podľa § 469a ods. 1, písm. b) Občianskeho zákonníka.

18. Dovolací súd považuje za potrebné tiež zdôrazniť, že dovolanie nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ktoré urobili súdy prvej a druhej inštancie, na ktorých je založené napadnuté alebo jemu predchádzajúce rozhodnutie, ani prostriedkom určeným na prehodnotenie vykonaného dokazovania. Naopak dovolací súd je podľa § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Len samotné spochybňovanie správnosti skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov súdom, ako i sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci významovo nezodpovedajú predpokladom prípustnosti dovolania, ktoré sú definované v § 432 CSP v spojení s § 421 ods. 1 CSP. Dovolanie podané pre nesprávne právne posúdenie nemožno odôvodniť spochybnením skutkových záverov súdov nižšej inštancie na základe tvrdeného nesprávneho vyhodnotenia dôkazov. Prelomenie stavu právnej istoty nastolenej právoplatnosťou rozhodnutia odvolacieho súdu konštatovaním prípustnosti dovolania v danom prípade do úvahy neprichádza.

19. S poukazom na vyššie uvedené preto dovolací súd dovolanie žalovaných 1/, 2/, 3/ a 5/ podľa § 447 písm. f/ CSP ako neprípustné odmietol.

20. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

21. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.